ALLE MULIGE TING TIL SALG

UNDERVISNINGSMATERIALE

AALBORG TEATER

Kære Undervisere og elever

Dette undervisningsmateriale handler om Aalborg Teaters uropførelse af et stykke nyt, dansk dramatik, nemlig Henrik Szklanys ”Alle Mulige Ting Til Salg”. Materialet er sammensat af dramaturg Jens Christian Lauenstein Led og det kan frit downloades og kopieres. Vi står som altid til rådighed for yderligere dialog i forbindelse med forestillingerne, så I er velkomne til at henvende jer til Aalborg Teater via enten mail: dramaturg@aalborg-teater.dk eller telefon 96 31 60 26. Hvis det ønskes, er det naturligvis også muligt at få tilsendt hele manuskriptet, så man kan læse det og arbejde med det.

God fornøjelse og læselyst!

Kunstnerisk Team

Instruktør	Martin Nyborg
Scenograf	Laura Rasmussen

Medvirkende:

Anita, 63 år	Marie Knudsen Fogh
Lars, Anitas søn, 43 år	Lars Topp Thomsen
John, Anitas nabo, 61 år	Anders Manley
Beate, Anitas lillesøster, 58 år	Camilla Gjelstrup
Ester, cirka 34 år	Martine Emilie Barrett Levinsen

Historien og dens fem personer

”Alle Mulige Ting Til Salg” udspiller sig i nutidens Danmark i de nederste samfundslag. Hovedpersonen er en 63-årige kvinde ved navn **Anita**, og hun bor i et lille, forfaldent hus i den yderste provins. Huset ligger lige ud til en vej, og beliggenheden er på ingen måde attraktiv. Anitas har en søn, **Lars**, som er 44 år og stadig bor hjemme. Lars arbejder i et barselsvikariat som medhjælper på et hjem for mennesker med Downs syndrom – eller som han selv siger: ”Jeg passer mongoler”. De to har haft en hund, Gnags, som døde få måneder før fortællingen begynder. Anita lider af den sygdom, fibromyalgi, som giver muskelsmerter men den er meget vanskelig at dokumentere. Derfor får Anita ikke førtidspension, men må tage de aktiveringstilbud, som kommunen giver hende. Den dag, hvor fortællingen begynder, er Anita blevet fyret fra sit aktiveringsjob som kantinemedhjælper, fordi hun har tabt en stor gyde med sovs. Og nu er Anita blevet så træt af de kommunale aktiveringssystemer og alle de ansatte i det system, at hun beslutter, at hun ikke længere vil modtage noget, men i stedet ernære sig ved at sælge alle sine ting i gul & gratis, den blå avis og lign. Hun sætter altså ”alle mulige ting til salg”, og håber at løse sit gældsproblem på den måde. Anitas hus er nemlig overbelånt og banken har igennem længere tid truet med at huset kunne komme på tvangsauktion. Derudover har Anita lånt en del penge privat af den lokal rocker-type, der kaldes ”Smeden”. Begge kreditorer truer med at fjerne Anitas og Lars’ eksistensgrundlag.

Nabo-John er på besøg hos Anita og Lars

Ud og ind i dette lille hjem træder i løbet af forestillingen tre figurer. **Nabo-John** er 61 og bor lige ved siden af Anita. Johns forældre døde sidste år, og han arvede huset, hvor han nu bor alene. Han er forelsket i Anita og frier hyppigt til ham, men hun er tilsyneladende ikke interesseret. John er professionel klunser og lever af at købe og sælge diverse brugte ting og sager. Derfor er han lidt betænkelig ved, at Anita nu også bevæger sig ind på det marked.

Beate er Anitas søster på 58, og hun dukker uanmeldt op en nat hjemme hos Anita og Lars, selvom de to søster ikke har set hinanden i 30 år. Med Beates ankomst rulles Anitas fortid op: Beate er nemlig gift med sin egen og Anitas tidligere skolelærer, Vagn. Han er nu 78 og i fuld gang med at gå så meget fra forstanden, at Beate faktisk ikke længere kan blive boende sammen med ham, og det er derfor hun har opsøgt Anita. De to søstres far døde da de var børn – han blev kørt over af en bil lige ude på vejen. Inden han døde havde Vagn allerede forsøgt at skaffe sig adgang til Anita via nogle "ekstratimer", men Anitas og Beates far gennemskuede Vagns pædofile tilbøjeligheder og holdt ham væk fra sin ældste datter. Men da han døde gik hans efterladte enke (Anitas og Beats mor) ned i druk, og der var således ingen til at beskytte Beate mod Vagn, og han endte med at gifte sig med sin elev, Beate. I mens mødte Anita Karl, og de fik Lars, men Karl forlod dem og rejste væk allerede mens Lars var helt lille. Anita tog sig af moderen, og da hun døde fik Anita huset, mens Beate ikke fik noget. Hele denne baggrundshistorie ligger og lurer bag det vanskelige forhold mellem de to søstre, og historien ender med at buse ud af dem, da de juleaften kommer op at skændes.

Esther er Anitas første kunde. Hun kommer og bytter en rollator for en kummefryser. Esther er måske nok stykkes mest specielle figur. Hun er ca. 34 år og er opvokset med en ret voldelig far, som hun tidligt flygtede fra. Hun har ikke taget nogen uddannelse, har intet job og bor i en gammel bunker ved havet og også hun lever af at købe og sælge ting. Esther er den af de fem, der har det mest sære sprog, men det viser sig, at hun ikke ligefrem er dum, hun er bare ret anderledes.

Historien om Anita og de fire øvrige figurer bevæger sig rundt om spørgsmålet om huset – kan Anita klare skærene og beholde huset, og dermed barndomshjemmet, eller er ryger det faktisk på tvangsauktion, og hvis det gør – hvor skal hun og Lars så bo og leve? Selvom stykket har mange morsomme replikker og bruger komedielignende situationer, så er den dramaturgiske struktur alligevel i al hovedsag alvorlig og tragisk.

Henrik Szklany og socialrealismen

blev uddannet fra dramatikeruddannelsen i Aarhus i 2013, og han har tidligere for Aalborg Teater skrevet om fodbold (”Altid for AaB”) og om fremtidens Europa (”Den dag en raket slog ned i Jesper Nielsen trampolin og sprængte Europa”). Med ”Alle Mulige Ting Til Salg” bevæger han sig dybt ind i den socialrealisme, der hele tiden har været et vigtigt element i hans forfatterskab. Stykkets dramaturgi er udpræget klassisk, i den forstand at nutiden (den vi sidder og ser på) tilføres tilpas dramatiske begivenheder til at fortiden kan rulles op på ibsensk manér. Men samtidig arbejder Szklany med denne tekst med genren socialrealisme, idet han som nævnt sætter samfundets bund, dvs. mere eller mindre socialt udsatte på scenen. Dermed skriver han sig ind i en lang tradition, som har præget store dele af litteraturen og teatret i 1900-tallet, nemlig socialrealismen.

Hvor teater og litteratur indtil omkring år 1850 næsten udelukkende havde været til for overklassen, så opstår der med socialrealismen en ny genre. Nu skulle romaner og teaterforestillinger ikke længere primært handle om og læses af dem velhavende overklasse, men derimod sætte fokus på de svageste for på den måde at bidrage til en socialt set mere retfærdig verden. I Danmark er genren repræsenteret ved bl.a. Martin Andersen Nexø med ”Pelle Erobreren” og Hans Kirk med ”Fiskerne”. I 1970’erne fik genren en genopblomstring, bl.a. med Danmarks Radios kendte (og omdiskuterede) TV-spil af bl.a. Leif Panduro.

En typisk anklage mod socialrealismen er, at genrens værker bliver for entydige. Ofte tager socialrealisten på forhånd så klart og entydigt parti med sin socialt udsatte hovedperson, og værket bliver i nogle tilfælde en belærende, hævet pegefinger, hvor svaret er givet på forhånd. Omvendt bliver det også ofte beklaget, når romaner og teaterforestillinger undlader at engagere sig socialt og politisk, og netop den klassiske socialrealisme har af mange igennem længere tid været savnet. Henrik Szklany giver den med ”Alle Mulige Ting Til Salg” et nyt forsøg.

Anita bevæger sig over mod Nabo-John

Spørgsmål og opgaver

1. Læs de to tekstuddrag nedenfor igennem. Hvis der er mulighed for det, kan man meget gerne lave en lille læseprøve, dvs. vælge hvem, der læser hvilke figurer, så man på den måde får et bedre indtryk af, hvordan teksten fungerer som dramatik.

2. Diskuter tekstens balance mellem socialpolitisk alvor og komik. Gør den nar ad sine figurer eller er den bare ærlig i sine portrætter?

3. Anita fortæller, at hun har fibromyalgi. Sygdommen kan være delvis invaliderende, men den kan ikke konstateres, dvs. at den ikke kan bevises. Læs mere om den her: https://www.gigtforeningen.dk/et-sundt-liv/personlige-historier/bianca-har-fibromyalgi/
Tror I, at Anita har fibromyalgi, eller faker hun bare, sådan som hendes søster, Beate påstår? Hvordan skal det offentlige forhold sig til personer med ikke-beviselige og skiftende lidelser?

1 - ANITA DROPPER KOMMUNEN

Anita på usikre ben med en afdanket krykke.

ANITA

For helvede en jul der starter nu.

Første december, jeg fucking elsker jul, og så Tut den luskede kusseperson.

Fyrer mig. Fra en skide aktivering!

Så kan hun lige pludselig ikke have mig rendende på den måde.

Jeg er 63. Der må fandeme være noget respekt et eller andet sted.

Men nej en 63 år gammel kælling jeg kan bare vippes ud!

Jeg har et hus der skal betales noget lån på hvis de ikke har fattet det.

Og alt det andet.

Føj for satan en jul der starter nu!

Så er det tilbage til, nej nix nej for fanden.

Jeg skal ikke fra Herodes til Pilatus

aldrig mere.

Ikke alle de kontorer jeg skal ikke køre med bus derind hele dagen og sidde.

Jeg skal ikke ind og dufte til kommune-Karins friskfarvede røde hår.

Jeg skal ikke til ressource-Anders der holder walk'n talk møder så vi kan ryge cigaretter og være i øjenhøjde mens vi taler om mine muligheder.

Jeg skal ikke til brille-Solvej eller skjorte-Hasinna eller mindfullness-Kasper eller skæld-ud-Peter.

Jeg skal ikke til søde-ven-Abdel eller skema-Agnete eller smøg-Lone.

Aldrig mere til kommunen.

Jeg klarer mig selv.

For fanden en jul der starter nu.

Inde i stuen.

Anita tænder op i kakkelovnen med nogle spånpladerester, rudekuverter og reklamer fra gulvet.

Der er afsindigt mange ting. Gamle ting med masser af støv på. Gammel friture, hundehår. Man bliver nærmest nødt til at klatre for at komme rundt. Og det er svært med smerter i fingrene og dårligt bentøj.

Sofaen har sengetøj halvt på.

Anita forsøger at tænde en smøg, men har for mange smerter i hænderne.

Lars kommer ind og lægger sig i sofaen ved Anitas fødder.

LARS

Jeg vil gerne lige ligge lidt.

ANITA

Er det ham den tykkeste der igen?

LARS

Theis. Han havde sådan en legetøjshund han vadede rundt med og så kom jeg til at tænke på Gnags.

ANITA

Vi skal nok få en ny Gnags snart. Der skal bare lige betales-

LARS

Ja ja, mor. Jeg vil bare gerne lige bare ligge lidt ligesom Gnags lå og trække vejret lidt.

ANITA

Det er klart skatten.

Anita stryger Lars hen over hovedet så godt hun kan nå og rækker ud efter cigaretrulleren og taber den ned i hovedet på Lars.

LARS

Av for satan i helvede!!!

ANITA

Undskyld skatten, undskyld.

Åhr for fanden nu glemte jeg pomfritterne. Hvor dum har man lige lov til at være!?

LARS

Vi varmer bare pølsemixen fra i går.

Anita putter daggammel pølsemix i mikroovnen.

Hendes ben er dødusikre og det gør ondt.

Hendes telefon giver beskedlyd.

ANITA

Bip bip, afdrag, bip bip rådighedsbeløb bip bip kontanthjælpsperson.

Bip bip lynlån nemt nu punktum d k og vinden ind fra under døren.

Swusj Swusj trussel om tvangsauktion.

Bup bup e-boks, netbank, rykkere og rudekuverter.

LARS

Er du træt mor?

ANITA

Hvis man nu ikke skulle have fattet det, så skylder jeg vi jeg i hoved og røv. Banken især, shit mand.

De truer med at tage huset.

Og så Smeden fra Brandbjergbro. Fuck.

Smeden er rockeragtig når han låner penge ud.

Og Lars skatten, han bliver snart 44.

Ork gud.

Han har sgu ikke fortjent sådan noget ballade altså.

Den der trussel om tvangsauktion.

For hevle.

Kontanthjælpen dækkede sgu kun lige de fleste afdrag.

Vi skal jo også leve ligesom.

Og nu ryger den.

Hold kæft mand der er meget. Lort.

LARS

Mor?

ANITA

Jeg har det fint skatten.

LARS

Hvorfor græder du så næsten?

ANITA

Jeg tabte sovsen rigtig meget i dag. Brun fucking sovs over hele gulvet.

LARS

Ej mor for helvede.

ANITA

Så sad skraldemændene bare der. De ville bare have deres bøfsandwicher. Ha! Det fik de sgu ikke!

LARS

Hold kæft mand.

ANITA

Det er sgu da ikke noget jeg gør med vilje.

LARS

Alligevel.

Havde du ondt?

ANITA

Hvad? Nej det var bare klumset. Ren klums.

Tut siger jeg ikke skal komme mere.

LARS

Hvad fanden Tut er hun en smatso på den måde?

ANITA

Ja jeg kan lige pludselig åbenbart ikke indordne mig. Men det er fandeme bare en dårlig undskyldning for at hun selv er sådan en doven møgko. Hun fatter ikke en skid hele den lortegrill står og fedter ind og sygner hen. Salater og danskvand du det er fremtiden, men Tut vil ikke høre en skid på noget.

LARS

Så er det tilbage til Karin og dem.

ANITA

Jeg skal ikke ind til kommunen igen, nix aldrig nix.

LARS

Så får du ingen penge.

ANITA

Jeg er jo syg for fanden. Men de tror stadig ikke på fibromyalgi. "Du kan jo sagtens når du vil Anita" vil du da skide i havet. Jeg skal ikke have noget fra det offentlige på den måde, kraftedeme, jeg skal ikke røre mere ved den stat.

LARS

Hvad gør vi så?

ANITA

Det skal nok gå skatten. Så længe du passer mongolerne, og jeg lige, finder en løsning.

Anitas telefon ringer.

ANITA

Den holder op lige om lidt.

LARS

Er det Smeden? Han skal have afdrag ellers så, det bliver ikke bare Gnags han kører over næste gang.

ANITA

Spis din mad.

De ser fjernsyn.

11 - BEATE GØR KRAV PÅ HUSET

Inde i stuen.

Beate kommer ind.

BEATE

Gud har I allerede sat jer til bords? Anita det var, I kunne lige have ringet med en klokke eller et eller andet.

ESTER

Vi samtaler om Tech College.

BEATE

Nå glædelig jul til forretningsforbindelsen også?

John kommer ind med en åben flaske rødvin.

JOHN

Så er John her.

BEATE

John spiser lige lidt med, ikke? Vi har lige haft en dyb samtale.

JOHN

Den var bare rigtig dyb. Og vi skal jo ikke bære julen ud.

BEATE

Slet ikke når det måske er sidste jul i det her hus.

Anita forsvinder lidt ud af sig selv og situationen.

JOHN

Ryk lige en balle, Pølse.

ESTER

Glædelig jul!

BEATE

Jeg ved ikke om du hørte mig Anita, men jeg sagde sidste jul i det her hus. Hvorfor har du ikke sagt noget om banken?

Anita? Det er også mit barndomshjem. Det kan godt være der er gået 30 år, men du skylder mig-

ANITA

Skylder ikke dig en skid.

BEATE

Du skylder mig at fortælle om vores, om dit hus her er det rigtigt det skal på tvangsauktion?

LARS

Det skal det da ikke, vel mor?

BEATE

Anita svar venligst lige!

LARS

Moster Beate kan du ikke lige-

ANITA

Det er okay skatten. Det Moster Beate har svært ved at forstå er bare at mor gav huset til mig.

BEATE

Da for søren ikke for at du kunne skide på det og smide det væk. Og snart giver du vel Karl skylden for-

ANITA

Karl havde problemer med penge og den slags. Men han var sgu god nok

BEATE

Ja se selv!

ANITA

Han spillede med både Belli og Olsen-brothers du. Og Jomfru Ane Band!

BEATE

Én aften! Til ingen hyre.

ANITA

En oplevelse for livet. Det er mere end Vagn nogensinde kom i nærheden af med sin akustiske pædagogakkorder. "Lærerne på barrikaderne, tra la la la la la".

BEATE

At du ikke fandt en mand med en lille smule hjerne.

ANITA

Jeg fandt i det mindste selv en mand i stedet for at blive headhuntet i syvende klasse af en pædofil strikketrøje.

BEATE

Du er så ignorant! Halvdelen af det her hus burde være mit.

ANITA

Du flyttede væk. Jeg flyttede hjem og passede mor.

BEATE

Det var ikke min beslutning.

ANITA

Mor sagde ellers du fulgte ret så godvilligt med.

BEATE

Jeg var 14 år!, jeg vil ikke høre på det der nu, Vagn tog mig i pleje. Du skylder mig-

ANITA

Ikke en skid du skred.

BEATE

Faktum er, at I skal betale afdrag på huset inden den første januar ellers ryger det på tvang. Hvorfra skal det afdrag komme?

LARS

Vi er med på gul og gratis og på den blå avis og på facebook. Der er alle mulige ting til salg som folk gerne vil købe så vi kan betale banken, ikke også mor?

BEATE

Sælger I noget overhovedet?

LARS

Ester har faktisk for eksempel lige købt en dug.

ESTER

Jeg har købt en dug.

JOHN

Pølse.

ESTER

Jo.

ANITA

Det her hus skal ikke på tvang.

JOHN

Det skal det så nok lige alligevel. Ja jeg siger ikke noget, men jeg siger bare jeg har snakket lidt med Bank-Niels inde ved købmanden.

ANITA

Folk og deres store-

JOHN

Første januar, der skal der vist falde en vis sum penge så langt undertegnede er med.

BEATE

Og det fortæller du mig ikke! Vi er i gang med at genstarte vores familie Anita.

ANITA

Du er.

BEATE

Og så trækker du mit barndomshjem væk fra under fødderne på os? Nu hvor jeg endelig er nået til et sted i mit liv hvor jeg er parat til at forene mig med det? Heldigvis er der nogle omstillingsparate folk på det her sted. Gudskelov for John.

ANITA

For John?

JOHN

Jeg køber det sgu gerne ingen tvivl. Der dufter af udlejning.

BEATE

Når det er blevet renoveret.

JOHN

Renovering inklusive.

ANITA

John, tak. Tak. Tak John. Det havde jeg godt nok ikke, men vi har også været, vi har boet her længe her, ved siden af hinanden.

JOHN

Nu skal vi lige se hvem jeg skal leje det til. Det er at foretrække at vedkommende kan betale en vis husleje.

ANITA

Men-

BEATE

En vis husleje. Synd, Anita. Det kan I nok ikke klare med jeres nuværende salgskurve.

Anita falder om på gulvet.

Ester sætter sig ned hos hende.

LARS

Mor!!

BEATE

Åh gud, klart.

LARS

Mor!? Mor??

BEATE

My god, det er som at være sat 30 år tilbage i tiden.

Det går over om lidt Lars.

Lars og Ester får Anita lagt i sofaen.

JOHN

Er du okay Moster Beate?

BEATE

Der er mange minder lige nu.

JOHN

Skal jeg lytte lidt til dig mens du taler?

BEATE

Jeg oplever dig som en meget lækker og forstående mand, John.

Beate går med John, der napper rødvinen med og næsten når at lægge sin hånd på Beates røv, men hun springer væk.

BEATE

Nej! Der er en aftale John. Tag over hovedet, nøglen i døren.

JOHN

Tjek.

BEATE

Men jeg sover gerne i dit gæsteværelse.

JOHN

Det ved jeg.

De går ud.

Lars trøster Anita.

ESTER

Her er tusind kroner til banken. Det er de sidste fra for kummefryseren.

LARS

Tak. Jeg ved ikke om det er nok.

ESTER

Jeg har ikke flere. Jeg har kun ting i traileren. Men jeg skal i klosteret snart.

LARS

Mmmh.

ESTER

Ude i bunkeren, ikke, der har jeg høns. Dem synger jeg for når det er trist nogle gange. Det er en slags strandhøns.

LARS

Du skal tænke på det er ekstra træls fordi det er jul, og der plejer vi at have Gnags med. Så ligger han og sover eller et eller andet henne i sofaen
Når man lige har glædet sig sådan, og så dør man bare.

Strømmen går.

ANITA

For hevle.

ESTER

Er det gået i stykker?

LARS

Vi har ikke betalt.

ESTER

Jeg har lys.

Ester finder fyrre fyrfadslys og tænder dem i mørket.
Hun synger omkvædet fra "Der' Noget I December" (Rasmus Seebach).